

میدان رسانه و روایت سازی بین المللی

نقش دیپلماسی نخبگانی

در جنگ رمضان

مرداد ۱۴۰۵

دیپلماسی نخبگانی

میدان رسانه و روایت سازی بین المللی نقش دیپلماسی نخبگانی در جنگ رمضان

مرکز دیپلماسی نخبگانی
Center for International Media and Narrative Building

ادب و فرهنگ
و هنر و اندیشه

فهرست

۶	خلاصه اجرایی
۷	دیپلماسی نخبگانی
۷	سلاح پنهان در نبردهای روایتی
۸	مقدمه
۹	روش شناسی
۱۳	ایران در کانون توجه؛ بازخوانی حضور کارشناسان ایرانی در جنگ رمضان
۱۴	جنگ به روایت تیترها؛ روزشمار حضور نخبگان
۱۶	فعال‌ترین کارشناسان ایرانی
۲۰	تربیه‌یون‌های بین‌المللی؛ کدام رسانه‌ها میزبان نخبگان ایرانی بودند؟
۲۳	از چهره‌های آکادمیک تا صدای رسمی؛ دسته‌بندی نخبگان
۲۵	تفکیک براساس محل سکونت
۲۹	نقشه برداری از حضور؛ تحلیل داده محور مشارکت‌های رسانه‌ای
۳۰	تسلط دانشگاهیان و حضور کمرنگ مقامات رسمی در رسانه‌های بین‌المللی
۳۰	صدای متفاوت؛ حضور راهبردی در حاشیه رسانه‌ها
۳۱	شکاف جغرافیایی در روایت‌گری؛ صدای بلندتر ایرانیان خارج از کشور
۳۱	نقاط مثبت و منفی عملکرد رسانه‌ای ایرانیان در طول جنگ
۳۵	راهکارهای پیش‌دستانه برای نبرد روایت‌ها در بحران‌ها
۳۹	لزوم عبور از انفعال و توجه ویژه به ظرفیت دیپلماسی نخبگانی
۴۳	ایستاده در میدان دیپلماسی نخبگانی
۴۳	کنش رسانه‌ای اندیشکده حکمرانی شریف در طول جنگ
۴۴	۱. خبرگزاری ویون: نقطه عطفی برای غرب آسیا
۴۵	۲. خبرگزاری ویون: اگر ایران امنیت نداشته باشد، هیچ امنیتی در منطقه وجود نخواهد داشت

۳. میدل ایست‌آی: نشانه‌هایی از عملیات‌های «پرچم دروغین» اسرائیل ۴۵
۴. شبکه یک روسیه: افزایش همبستگی داخلی و بالا رفتن هزینه عادی‌سازی در منطقه ۴۵
۵. ایندیا تودی: گذار رهبری در ایران و تحول در دکترین امنیتی؛ روز سوم جنگ ۴۶
۶. میدل ایست‌آی: حمله به آذربایجان شبیه یک عملیات «پرچم دروغین» است ۴۶
۷. ویون: گذار نسلی در رهبری ایران؛ آزمون برای تاب‌آوری نهادها در روز دهم جنگ ۴۶
۸. استارت نیوز گلوبال: تثبیت کنترل ایران پس از جنگ ۴۷
۹. موجو استوری: ایران به دنبال تضمین‌هایی برای جلوگیری از جنگ‌های آینده است ۴۷
۱۰. سف نیوز ایجنسی: اهداف آمریکا در جنگ با ایران همچنان نامشخص است ۴۸
۱۱. آی‌اس‌پی‌آی: تاب‌آوری سیاسی ایران و رویکرد غیرمصالحه‌جویانه ۴۸
۱۲. ایندیا تودی: ایران هیچ «هدیه‌ای» به ترامپ نداده است ۴۸
۱۳. شبکه ۲ دانمارک: هیچ‌کس امن نخواهد بود مگر آنکه همه در امنیت باشند ۴۹
۱۴. پی‌تی‌وی: راهبرد «تحمیل هزینه» ایران و انسجام ملی ۴۹
۱۵. پی‌تی‌وی: وضعیت «نه جنگ، نه صلح» منطقه را در معرض تشدید تنش نگه می‌دارد ۴۹
۱۶. مدرن دیپلماسی: تضعیف حقوق بین‌الملل می‌تواند کشورها را به خوداتکایی سوق دهد ۵۰
۱۷. موسسه WAPOR: بررسی برداشت ایرانیان از جنگ و وحدت ملی ۵۰
۱۸. ایندیا تودی: تنگه هرمز به‌عنوان اصل «امنیت و توسعه برای همه» ۵۱
۱۹. تی‌آرتی: محاسبه راهبردی ایران در تنگه هرمز ۵۱
۲۰. ویون: تاب‌آوری ملی ایران و موازنه قدرت منطقه‌ای ۵۱
۲۱. ایندیا تودی: در جنگ فرسایشی، پیروز کسی است که یک روز بیشتر دوام بیاورد ۵۲
۲۲. شبکه ۲ دانمارک: مطالبات سیاست خارجی گسترده ترامپ محدود به یک منطقه نیست ۵۲
۲۳. پی‌تی‌وی: تعهدات حقوقی برای پایان جنگ کافی نیست؛ تضمین‌های واقعی لازم است ۵۲
- جمع‌بندی ۵۳

۱ خلاصه اجرایی

دیپلماسی نخبگانی به عنوان یکی از کارآمدترین ابزارهای «قدرت نرم»، نقش تعیین‌کننده‌ای در مدیریت ادراکات جهانی و روایت‌سازی در دوران بحران ایفا می‌کند. با این حال، تحلیل داده‌های حاصل از مشارکت نخبگان ایرانی در رسانه‌های بین‌المللی طی «جنگ رمضان» نشان می‌دهد که این ظرفیت در حال حاضر به عنوان یک ابزار راهبردی، توسعه نیافته باقی مانده است. در این گزارش به بررسی حضور ۶۵ کارشناس ایرانی در ۶۶۷ رویداد رسانه‌ای در طول جنگ پرداخته شد. با تحلیل این مشارکت‌ها می‌توان متوجه شد که فعالین ایرانی پتانسیل بالایی برای مشارکت در عرصه بین‌المللی دارند اما ماهیت این حضورها عمدتاً **وابسته به متخصصین ایرانی خارج از کشور**، تحلیلگران **غیرهمسو** و همین‌طور **عملکرد واکنشی** و فاقد یک راهبرد منسجم تحلیلگران داخل ایران بوده است.

یکی از چالش‌های بنیادین در این حوزه، توزیع جغرافیایی نابرابر و محدودیت‌های ساختاری برای صداهای مستقر در ایران است؛ به طوری که بخش عمده‌ای از فعالیت‌های رسانه‌ای توسط کارشناسان ساکن آمریکا انجام شده و نقش کارشناسان داخل ایران در رسانه‌های جریان اصلی غربی به دلیل چالش‌های دسترسی و فقدان شبکه‌سازی، بسیار محدودتر بوده است. این پراکندگی، نه تنها به ناهماهنگی در انتقال پیام‌های کلیدی منجر شده، بلکه فرصت‌های متعددی را برای مقابله با روایت‌های جنگ طلب و ضد منافع ملی ایران فراهم کرده است. افزون بر این، گرچه نمی‌توان رشد و پیشرفت کیفی و کمی برخی تحلیلگران نسبت به جنگ قبلی را نادیده گرفت اما فقدان آموزش‌های تخصصی در زمینه فنون مناظره بین‌المللی برای برخی متخصصان، مانع از ایفای نقش مؤثر آنان در مواجهه با تحلیلگران آموزش دیده غربی شده است.

بنابراین، گزارش حاضر تأکید دارد که مشکل اصلی نه کمبود کارشناس و تحلیلگر، بلکه غیبت یک سازوکار حمایتی برای شناسایی، هماهنگی و پژواک سازمان یافته دیدگاه‌ها است. تجربه عملکرد اندیشکده حکمرانی شریف در طول جنگ رمضان نشان می‌دهد که می‌توان با سرمایه‌گذاری اندک اما مستمر در دوران صلح، شبکه‌ای پایدار از نخبگان ایجاد کرد تا در زمان بحران، به جای اقدامات پراکنده، روایتی واحد و اثرگذار را در تریبون‌های جهانی بازتولید نمایند. در نهایت، ضرورت دارد دیپلماسی نخبگانی از یک اقدام حاشیه‌ای و بحران‌محور به یک اولویت راهبردی در دستگاه‌های دیپلماسی عمومی ارتقا یابد؛ در غیر این صورت، آسیب‌پذیری کشور در جنگ‌های روایتی آتی همچنان باقی خواهد ماند.

دیپلماسی نخبگانی

سلاح پنهان در نبردهای روایتی

۱ مقدمه

همواره دیپلماسی به عنوان امکان و ابزاری برای پیشبرد امور و اهداف منافع ملی در نظر گرفته می‌شود. انواع و ابزارهای گوناگونی برای این امر وجود دارد. نوعی از دیپلماسی که برای ارسال پیام و روایت به عموم و نخبگان و حتی مسئولین سایر کشورهاست، دیپلماسی رسانه‌ای است. دیپلماسی رسانه‌ای به معنای استفاده هدفمند از رسانه‌های گروهی و دیجیتال (مانند تلویزیون، مطبوعات و شبکه‌های اجتماعی) توسط دولت‌ها و نهادها برای پیشبرد اهداف سیاست خارجی، مدیریت افکار عمومی جهانی و اقناع جوامع دیگر است. این ابزار قدرتمند «قدرت نرم»، به دیپلمات‌ها این امکان را می‌دهد تا بدون نیاز به تعاملات سنتی و چهره‌به‌چهره، پیام‌های سیاسی و فرهنگی خود را به طور مستقیم به ملت‌های دیگر برسانند. حال اگر این وظیفه را به جای مقامات یا نهاد رسمی، نخبگان کشور برعهده بگیرند، دیپلماسی نخبگانی خواهد بود. ابزاری که بسته به کارگزار آن و مخاطب آن می‌تواند انواع متفاوتی داشته باشد. دیپلماسی رسمی که توسط دستگاه‌های حاکمیتی پیگیری می‌شود هم به دلیل **ظرفیت مشخص کارگزار** و هم به دلیل **چارچوب محدود برای انتقال و دریافت پیام**، دارای **قابلیت محدود از نشر گسترده و محتوا هستند** با گسترش سطح ارتباطات و بازیگران و کنشگران موثر در این حوزه عملاً دستگاه‌های حاکمیتی نمی‌توانند همه بار دیپلماسی کشور را بردوش خود بکشند. یکی از ابزارهایی که با مدیریت صحیح می‌تواند قسمت مهم و غیرقابل پوشش دیپلماسی رسمی را انجام دهد، مفهومی به عنوان «**دیپلماسی نخبگانی**» است. این نوع از دیپلماسی با استفاده از **ظرفیت غیررسمی یا نیمه‌رسمی هر فرد یا مجموعه‌ای که دارای قابلیت ارتباط و یا اعتبار در سطح بین‌المللی است می‌تواند برای ارسال و دریافت پیام به/ از مسئولان رسمی، نخبگان و توده عمومی مردم استفاده شوند**. منظور از استخدام نخبه در این مفهوم، افراد و نهاد برجسته دارای **اعتبار و ارتباط بین‌المللی** در همه حوزه‌ها از علمی تا هنری و ورزشی و مذهبی است. با عنایت به اهمیت روایت سازی در بحران‌هایی

مانند جنگ رمضان، در این گزارش به نقش نخبگان، اهمیت این ابزار و بررسی اعداد و ارقام و آسیب شناسی این ابزار در جنگ اخیر پرداخته است. لازم به ذکر است گروه بین الملل اندیشکده حکمرانی گزارش مشابهی را در جنگ ۱۲ روزه منتشر نموده است.

اندیشکده حکمرانی شریف به عنوان یک مجموعه غیردولتی فعال در عرصه روایت سازی و دیپلماسی نخبگانی تلاش کرده تا با استفاده از برنامه ریزی در زمان صلح، تمام ظرفیت خود را در طول جنگ ها بسیج کرده و در عرصه بین الملل مشارکت جدی و فعالی داشته است. در جنگ ۲۱ روزه مجموع فعالیت اعضای اندیشکده حکمرانی شریف در عرصه بین المللی به ۱۱ مشارکت مصاحبه ای و یک مشارکت متنی رسیده است. در طول جنگ رمضان نیز اندیشکده شریف با ۳۲ مشارکت مصاحبه ای و متنی در رسانه های مختلف بین المللی توانست در عرصه روایت سازی و دیپلماسی نخبگانی حضور جدی داشته باشد. حتی پس از اتمام جنگ نیز فعالیت های اندیشکده متوقف نشده و از زمان آتش بس تا خردادماه با ۴۲ مصاحبه در ده ها شبکه های رسانه ای مختلف توانسته است در عرصه دیپلماسی نخبگانی و روایت سازی از جنگ فعال و تأثیرگذار بماند.

بدین وسیله مراتب سپاس و امتنان خویش را از جناب آقای دکتر اسماعیل بقایی، سخنگو و رئیس محترم مرکز دیپلماسی عمومی و رسانه ای وزارت امور خارجه، جناب آقای دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس محترم دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، جناب آقای دکتر فرشاد مهدی پور، معاون محترم فرهنگ و ارتباطات دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، جناب آقای دکتر میریوسفی، مدیرکل محترم رسانه های خارجی مرکز دیپلماسی عمومی وزارت امور خارجه، جناب آقای دکتر علم صالح، استاد محترم روابط بین الملل در دانشگاه ملی استرالیا، جناب آقای حمیدرضا غلامزاده، معاون محترم بین الملل مرکز ارتباطات و امور بین الملل شهرداری تهران، جناب آقای دکتر ساسان کریمی، استاد محترم گروه مطالعات ایران در دانشکده مطالعات جهان و سرکار خانم دکتر ستاره صادقی، استاد محترم گروه مطالعات آمریکا در دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران که با ارائه ملاحظات و پیشنهادهای کارشناسانه موجب تکمیل و ارتقای این پژوهش گردیدند، ابراز می داریم.

۱ روش شناسی

روش اتخاذ شده در این تحلیل شامل یک رویکرد سیستماتیک جهت استخراج داده ها از طریق بررسی شبکه های اجتماعی و رسانه ها است. تمرکز اصلی مبتنی بر شناسایی داده ها از طریق موارد زیر بوده است:

بررسی فعالیت افراد مطرح و پرفعالیت ایرانی یا ایرانی الاصل که در مصاحبه‌ها، مقالات یا به عنوان نویسنده در رسانه‌های پربیننده و جریان اصلی ظاهر شده‌اند.

تاریخ حضور آن‌ها تنها در بازه زمانی ۲۸ فوریه تا ۷ آوریل ۲۰۲۶ بررسی شده است. هر داده‌ای که خارج از این بازه زمانی روزه باشد، از تحلیل کمی اصلی حذف شده است.

نقش یا جایگاه اعلام شده فرد (به عنوان مثال، مقام رسمی، دانشگاهی، روزنامه‌نگار، تحلیلگر، فعال، سفیر).

محل سکونت فرد نخبه (به عنوان مثال، ایران، ایالات متحده آمریکا، انگلستان، آلمان، استرالیا، و ...).

در مواردی که از چندین نفر برای یک مقاله یا مصاحبه نام برده شده است، هر فرد به عنوان یک حضور متمایز برای آن رویداد خاص در نظر گرفته شده است که نشان دهنده سهم فردی آنها در گفتمان رسانه‌ای است. داده‌های کمی جمع‌آوری شده، اساس جداول و ارقام عددی را تشکیل می‌دهند، در حالی که ارزیابی کیفی بر تفسیر این الگوهای عددی و اطلاعات زمینه‌ای ارائه شده در مورد افراد متکی است. با توجه به حجم زیاد داده‌ها و افراد ایرانی فعال در رسانه و اندیشکده‌ها، در این تحقیق تلاش شد تا تمرکز جمع‌آوری داده از طریق شبکه‌های اجتماعی نظیر ایکس و یوتیوب افراد شناخته شده‌تر باشد تا داده‌ها به شکل دقیق‌تر و هدف‌مندتری استخراج شود.

در این گزارش تنها مصاحبه و گزارش‌هایی که به زبان انگلیسی و در بخش انگلیسی‌زبان خبرگزاری‌ها نگاشته یا صحبت شده‌اند مورد بررسی قرار گرفته‌اند. مصاحبه‌های ترجمه شده — چه از زبانی غیرانگلیسی به انگلیسی و چه برعکس — در محاسبات این گزارش لحاظ نشده‌اند.

رسانه‌ها و اندیشکده‌هایی که مورد بررسی قرار گرفته‌اند به شرح زیر می‌باشد:

الجزیره، سی‌ان‌ان، نیویورک تایمز، بی‌بی‌سی، اسکای نیوز، ای‌بی‌سی نیوز، تی‌آرتی، میدل ایست آی، فرانس ۲۴، وال استریت ژورنال، امواج مدیا، بریک ترو نیوز^۱، فایننشال تایمز،

1. ABC News

2. Break Through News

ایندیا تودی، بلومبرگ، سی جی تی ان^۳، دموکراسی نُو^۴، فارین افرز، فارین پالیسی، آتلانتیک، بریکنگ پوینت^۵، ویون^۶، المجله^۷، چنل ۴ نیوز، شورای روابط خارجی اروپا^۸، آسیا نیوز، نیوز ۱۸، هیندو، اکونومیست، موجو استوری^۹، ام اس نُو^{۱۰}، ان بی سی نیوز، رسپانسیبل استیت گرفت^{۱۱}، سی بی اس نیوز، شینهوا^{۱۲}، زتئو^{۱۳}، تایمز، یواس ای تودی^{۱۴}، نشنال اینترست، کردل^{۱۵}، راشا تودی، رویترز، دویچه وله، دراپ سایت نیوز، نیوز نیشن^{۱۶}، فوربز، سی اس آی اس^{۱۷}، آسوشییدپرس، المیادین انگلیسی، ان دی تی وی^{۱۸}، المانیتور، گاردین، چتم هاوس، کارنگی، لو موند، فاکس نیوز، پالیتیکو، نیویورکر، آناتولی، پاکستان تی وی، مدرن دیپلماسی، هیل.

3. CGTN

4. Democracy Now

5. Breaking Point

6. WION

7. Al Majalla

8. ECFR

9. MOJO Story

10. MS Now

11. Responsible Statecraft

12. Xinhua

13. Zeteo

14. USA Today

15. The Cradle

16. News Nation

17. CSIS

18. NDTV

ایران در کانونِ توجه

بازخوانی حضور کارشناسان
ایرانی در جنگ رمضان

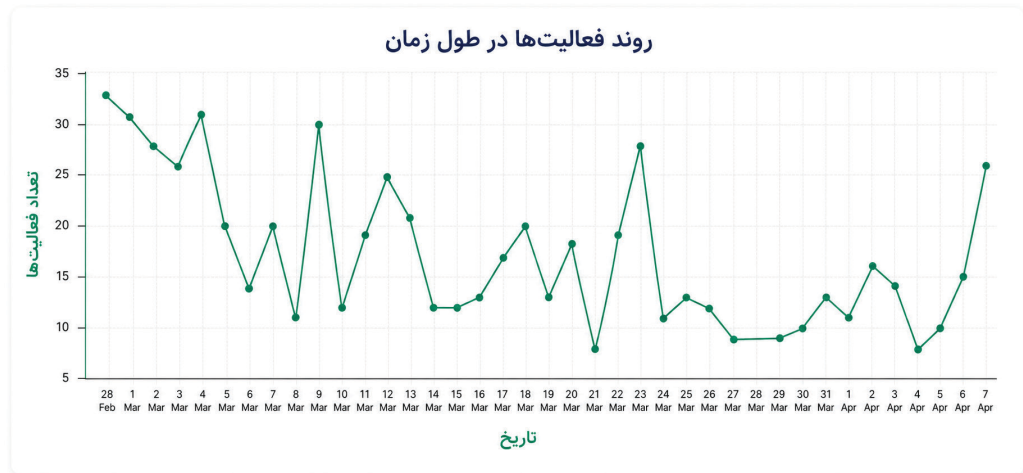
در طول جنگ رمضان، مصاحبه و فعالیت زیادی از سوی ایرانی‌ها با نگرش و نقش‌های مختلف در رسانه‌های متعدد مشهور و غیرجریان اصلی ثبت شده است. از این بین، ۶۶۷ حضور مصاحبه‌ای و متنی از ۶۵ فرد مطرح و فعال ایرانی در رسانه‌های پرمخاطب یا جریان اصلی و اندیشکده‌های مختلف بین‌المللی ثبت شد. این حضورها شامل افراد ایرانی یا ایرانی‌الاصل بود که طیف مختلفی از پیشینه‌ها، دیدگاه‌ها و وابستگی‌ها را نمایندگی می‌کردند. این حضور بیانگر مشارکت چشمگیر و فعال ایرانیان در صحنه رسانه‌ای و اندیشکده‌ای است. این افراد شامل اساتید و دانشجویان دکتری، تحلیلگران سیاسی از اندیشکده‌های معتبر، روزنامه‌نگارانی که رویدادها را تحلیل می‌کردند، نمایندگان رسمی که از طرف دولت ایران صحبت می‌کردند و سایر کارشناسان متخصص بودند.

۱ جنگ به روایت تیتراها؛ روزشمار حضور نخبگان

فراوانی صدای نخبگان ایرانی در گفتمان جهانی در طول جنگ رمضان روزه نوسان داشته است، که اغلب نشان‌دهنده شدت چرخه‌های خبری یا تحولات خاص است. تجزیه و تحلیل روزانه، دوره‌هایی از فعالیت متمرکز را نشان می‌دهد که نشان‌دهنده تعامل واکنشی با رویدادهای جاری است.

حملات به زیرساخت‌های اقتصادی و پاسخ متقابل ایران در تحت ضربه قرار دادن زیرساخت‌های اقتصادی کشورهای حاشیه خلیج فارس، اعلام رهبری آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای، شهادت دبیر شعام، علی لاریجانی و تهدید ترامپ به تحت ضربه بردن زیرساخت‌های انرژی و برق و پل و حتی محو تمدن ایران مهم‌ترین تحولاتی بود که باعث شد رسانه‌ها و افراد برجسته فعالیت بیشتری در برخی روزها داشته باشند.

تاریخ	تعداد کل فعالیت‌ها	رویدادها
۲۸ فوریه	۳۳	بیشترین میزان فعالیت و تشریح تحولات و پیامدهای اولیه درگیری
۱ مارس	۳۱	مشارکت بالا، تشریح پیامدهای شهادت رهبر انقلاب اسلامی آیت‌الله سید علی خامنه‌ای
۲ مارس	۲۸	ورود گسترده حزب‌الله به نبرد و شرح متخصصین نسبت به پیامدهای این اتفاق
۳ مارس	۲۶	کاهش نسبی نبرد
۴ مارس	۳۱	فعالیت بالا با توجه به شدت یافتن حملات تلافی‌جویانه ایران به کشورهای عربی
۵ مارس	۲۱	کاهش نسبی فعالیت با توجه به کاهش جو جنگ
۶ مارس	۱۴	کاهش محسوب فعالیت‌ها با توجه به رخ ندادن تحول خاصی در طول این روز
۷ مارس	۲۰	فعالیت مداوم و متنوع دانشگاهیان و روزنامه‌نگاران
۸ مارس	۱۱	کاهش فعالیت با توجه به تأثیر آخر هفته در غرب
۹ مارس	۳۰	یکی از بالاترین فعالیت‌ها در طول جنگ از روز دوم جنگ تا به حال، اعلام رهبری آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای و حضور مقامات رسمی و متخصصین برای شرح این مسئله
۱۰ مارس	۱۲	کاهش محسوس فعالیت با توجه به نبود فعالیت
۱۱ مارس	۱۹	مشارکت مداوم و بررسی پیامدهای اقتصادی نبرد توسط متخصصین و مقامات رسمی
۱۲ مارس	۲۵	بررسی پیامد حملات به ایست بازرسی‌های بسیج توسط دانشگاهیان و کارشناسان
۱۳ مارس	۲۱	تداوم تفسیر حملات اسرائیل به بسیج و هزینه‌های آن بر جامعه مدنی ایران
۱۴ مارس	۱۲	کاهش محسوب فعالیت به دلیل نبود تحول مهم و تأثیر آخر هفته
۱۵ مارس	۱۳	تداوم محدود مشارکت
۱۶ مارس	۱۷	مشارکت معمول
۱۷ مارس	۱۷	سقوط سوخت‌رسان آمریکایی و ترور لاریجانی
۱۸ مارس	۲۰	تشریح پیامدهای حمله به زیرساخت‌های اقتصادی ایران توسط اسرائیل
۱۹ مارس	۱۴	مشارکت معمول و حضور مقامات رسمی و دانشگاهیان در رسانه‌ها
۲۰ مارس	۱۸	حضور جدی‌تر مقامات رسمی در رسانه‌ها
۲۱ مارس	۸	تأثیر آخر هفته در غرب
۲۲ مارس	۹	تأثیر آخر هفته در غرب
۲۳ مارس	۱۹	مشارکت فعال‌تر دانشگاهیان و متخصصین در رسانه‌های مختلف
۲۴ مارس	۲۸	مشارکت بسیار بالا و حضور فعال متخصصین با توجه مطرح شدن طرح ۱۵ ماده‌ای آمریکا و میانجی‌گری پاکستان بر آتش‌بس
۲۵ مارس	۱۱	کاهش محسوس حضور متخصصین و روزنامه‌نگاران در رسانه‌ها

۱ فعال‌ترین کارشناسان ایرانی

جدول زیر نشان‌دهنده نام و میزان فعالیت کارشناسان و فعالین ایرانی در پلتفرم‌های مختلف است که در طول بحران به صداهای برجسته‌ای تبدیل شدند. لازم به ذکر است، افراد بررسی شده و رای سوگیری سیاسی آنها بوده است. حضور مکرر و بسیار فعال این افراد نشان‌دهنده نفوذ بالای آنها در شکل‌دهی به ادراک بین‌المللی از این درگیری است.

نام افراد و میزان فعالیت آنها در طول جنگ رمضان

۱۵ مصاحبه مجموع متن	۱۵ مصاحبه مجموع متن	حمیدرضا غلامزاده	۶۶ مصاحبه مجموع متن	۵۷ مصاحبه مجموع متن	تریثا پارسى
۱۴ مصاحبه مجموع متن	۱۳ مصاحبه مجموع متن	سیدصادق امامیان	۶۰ مصاحبه مجموع متن	۵۳ مصاحبه مجموع متن	علی واعظ
۱۴ مصاحبه مجموع متن	۱۳ مصاحبه مجموع متن	زهره خوارزمی	۴۵ مصاحبه مجموع متن	۴۵ مصاحبه مجموع متن	فؤاد ایزدی
۱۴ مصاحبه مجموع متن	۱۳ مصاحبه مجموع متن	تارا کنگرلو	۳۰ مصاحبه مجموع متن	۲۸ مصاحبه مجموع متن	آرمان محمودیان
۱۳ مصاحبه مجموع متن	۱۳ مصاحبه مجموع متن	نگار مرتضوی	۲۴ مصاحبه مجموع متن	۲۳ مصاحبه مجموع متن	محمد مرندي
۱۳ مصاحبه مجموع متن	۷ مصاحبه مجموع متن	صنم وکیل	۲۴ مصاحبه مجموع متن	۱۵ مصاحبه مجموع متن	الکس وطن خواه
۱۲ مصاحبه مجموع متن	۱۱ مصاحبه مجموع متن	ستاره صادقی	۲۴ مصاحبه مجموع متن	۱۳ مصاحبه مجموع متن	حمیدرضا عزیزی
۱۰ مصاحبه مجموع متن	۸ مصاحبه مجموع متن	سیدحسین موسویان	۲۳ مصاحبه مجموع متن	۲۰ مصاحبه مجموع متن	ولی نصر
۹ مصاحبه مجموع متن	۹ مصاحبه مجموع متن	عباس عراقچی	۲۳ مصاحبه مجموع متن	۱۵ مصاحبه مجموع متن	کریم سجادیپور
۹ مصاحبه مجموع متن	۷ مصاحبه مجموع متن	جمال عبدی	۲۲ مصاحبه مجموع متن	۲۲ مصاحبه مجموع متن	حسن احمدیان
۹ مصاحبه مجموع متن	۶ مصاحبه مجموع متن	نرگس باجغلی	۲۲ مصاحبه مجموع متن	۲۱ مصاحبه مجموع متن	مهران کامروا
۷ مصاحبه مجموع متن	۵ مصاحبه مجموع متن	سینا طوسی	۲۰ مصاحبه مجموع متن	۱۳ مصاحبه مجموع متن	الی گرانمایه
۶ مصاحبه مجموع متن	۶ مصاحبه مجموع متن	ساسان کریمی	۱۹ مصاحبه مجموع متن	۱۹ مصاحبه مجموع متن	عباس اصلانی
۵ مصاحبه مجموع متن	۵ مصاحبه مجموع متن	علم صالح	۱۹ مصاحبه مجموع متن	۱۹ مصاحبه مجموع متن	سینا عضدی
۵ مصاحبه مجموع متن	۵ مصاحبه مجموع متن	سیدعلی موسوی	۱۹ مصاحبه مجموع متن	۱۸ مصاحبه مجموع متن	اسماعیل بقایی
۵ مصاحبه مجموع متن	۳ مصاحبه مجموع متن	علی صالحیان	۱۷ مصاحبه مجموع متن	۱۲ مصاحبه مجموع متن	فرناز فصیحی
۵۰ مصاحبه مجموع متن	۳۹ مصاحبه مجموع متن	غیره (سایر افراد)			

تعداد کل فعالیت‌ها	متن	مصاحبه	
۶۶	۹	۵۷	تریتا پارسی
۶۰	۷	۵۳	علی واعظ
۴۵		۴۵	فواد ایزدی
۳۰	۲	۲۸	آرمان محمودیان
۲۴		۲۴	محمد مرندی
۲۴	۹	۱۵	الکس وطن‌خواه
۲۴	۱۰	۱۴	حمیدرضا غزیزی
۲۳	۳	۲۰	ولی نصر
۲۳	۸	۱۵	کریم سجادیور
۲۲		۲۲	حسن احمدیان
۲۲	۱	۲۱	مهران کامروا
۲۰	۶	۱۴	الی گرانمایه
۱۹		۱۹	عباس اصلانی
۱۹		۱۹	سینا عضدی
۱۹	۱	۱۸	اسماعیل یقایی
۱۷		۱۷	فرناز فصیحی
۱۵		۱۵	حمیدرضا غلام‌زاده
۱۴		۱۴	سیدصادق امامیان
۱۴	۱	۱۳	زهره خوارزمی
۱۴		۱۳	تارا کنگرلو
۱۳		۱۳	نگار مرتضوی
۱۳	۶	۷	صنم وکیل
۱۲	۱	۱۱	ستاره صادقی
۱۰	۲	۸	سیدحسین موسویان
۹		۹	عباس عراقچی
۹	۲	۷	جمال عبدی
۹	۳	۶	نرگس باجغلی
۷	۲	۵	سینا طوسی
۶		۶	ساسان کریمی
۵		۵	علم صالح
۵		۵	سیدعلی موسوی
۵	۱	۴	علی صالحیان

تریتا پارسی (۶۶): معاون اجرایی موسسه کوئینسی و همین‌طور مجله دولت‌مداری مسئولانه (Responsible Statecraft) است. او با حضور بسیار فعال در رسانه‌های مختلف جریان اصلی و غیررسمی مخصوصا الجزیره و ای‌بی‌سی نیوز توانست عنوان پرمشارکت‌کننده‌ترین فرد ایرانی در طول جنگ را کسب کند. تمرکز او در طول جنگ بر شفاف‌سازی ادراک ذهنی مقامات ایرانی و هشدار در خصوص پیامدهای تداوم تنش و اقدامات نظامی بود. رویکرد سیاسی او مبتنی بر مخالفت با سیاست‌های مداخله‌جویانه و نظامی‌گری آمریکا در قبال ایران است و همزمان با نگاهی انتقادی به سیاست داخلی دولت ایران، بر دیپلماسی و تنش‌زدایی تأکید دارد.

علی واعظ (۶۰): تحلیل‌گر و استراتژیک ارشد و مسئول میز ایران در گروه بحران بین‌المللی است که با صحبت با رسانه‌های مختلف از جمله نیویورک تایمز، وال استریت ژورنال و الجزیره به بررسی پیامدهای مختلف جنگ بر منطقه و راهبرد کشورهای منطقه و جهان در خصوص جنگ اخیر را در طول جنگ بررسی می‌کرده است.

فواد ایزدی (۴۵): استاد مطالعات آمریکا در دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران است و به دلیل دیدگاه‌های ضدامپریالیستی و ضداسرائیلی در رسانه‌های جریان اصلی و

غیرمعمروف طرفدار فلسطین حضور زیادی دارد. او در طول این جنگ با حضور پرمشارکت در الجزیره و تی‌آرتی به دنبال نشان دادن جنایات آمریکا و اسرائیل در طول جنگ و همینطور تشریح تحولات مهم در طول جنگ بوده است. رویکرد سیاسی وی متکی بر دیدگاه‌های ضدامپریالیستی و حمایت از محور مقاومت است که سیاست‌های منطقه‌ای ایران را در چارچوب دفاع مشروع در برابر توسعه‌طلبی آمریکا و اسرائیل تحلیل می‌کند.

آرمان محمودیان (۳۰): پژوهشگر و تحلیلگر مسائل ایران و قفقاز، فعال در مراکز مطالعاتی حوزه خاورمیانه است که در «موسسه امنیت ملی و جهانی» و همچنین به عنوان عضو هیئت علمی مدعو فعالیت می‌کند. تحلیل‌های او در طول جنگ به بررسی چرخش‌های ژئوپلیتیک و راهبردهای نظامی پرداخته و در بازه‌های بحرانی، بر ارزیابی توان بازدارندگی و تغییرات موازنه قدرت در محیط منطقه‌ای تمرکز دارد.

محمد مرندی (۲۴): استاد دانشکده زبان‌ها و ادبیات خارجی دانشگاه تهران و تحلیلگر ارشد مسائل سیاسی است. او در طول جنگ با حضور مستمر در رسانه‌های بین‌المللی و غیرغربی به تبیین موضع رسمی جمهوری اسلامی ایران و دفاع از توان بازدارندگی کشور پرداخت. تحلیل‌های او عمدتاً بر نقد صریح سیاست‌های غربی، بی‌اعتبار ساختن روایت‌های رسانه‌های غربی و تبیین اقدامات منطقه‌ای ایران در چارچوب حمایت از محور مقاومت و مقابله با یکجانبه‌گرایی آمریکا تمرکز دارد.

الکس وطن‌خواه (۲۴): مدیر برنامه ایران در موسسه خاورمیانه (MEI) در واشنگتن، نویسنده و تحلیلگر ارشد مسائل ژئوپلیتیک ایران است که به طور ویژه بر استراتژی‌های دفاعی، روابط منطقه‌ای و امنیت ملی ایران تمرکز دارد.

حمیدرضا عیزی (۲۴): پژوهشگر ارشد امور بین‌المللی و امنیت برلین (SWP) و استاد سابق دانشگاه شهید بهشتی است که تمرکز اصلی او بر سیاست خارجی ایران، پویایی‌های امنیتی خاورمیانه است. او در طول جنگ به شرح تحولات روزانه در رسانه امواج مدیا و با حضور جدی در سی‌ان‌ان همینطور گزینه‌ها و راهبرد تهران برای مواجهه نظامی و دیپلماتیک با آمریکا می‌پرداخته است.

ولی نصر (۲۳): از اساتید برجسته روابط بین‌الملل و مطالعات خاورمیانه در مدرسه مطالعات بین‌المللی پیشرفته دانشگاه جان هاپکینز (SAIS) و مشاور سابق وزارت امور خارجه آمریکا در امور جنوب آسیا و خاورمیانه است. او در این جنگ به پیامدهای ناگوار اشتباه محاسباتی دو طرف در خصوص یکدیگر و تشریح ساختار و نظم جدید ناشی از این جنگ در منطقه می‌پردازد.

کریم سجادیپور (۲۳): پژوهشگر ارشد بنیاد کارنگی برای صلح بین‌المللی (CEIP) در واشنگتن و استاد مهمان در دانشگاه جورج‌تاون است که به عنوان یکی از تحلیلگران کلیدی سیاست داخلی و خارجی ایران در رسانه‌های غربی شناخته می‌شود. او تلاش داشته تا با پیروز نشان دادن آمریکا و اسرائیل در عرصه تاکتیکی و تا حدودی راهبردی ایده تضعیف جمهوری اسلامی ایران و لزوم فشار بیشتر برای رسیدن به پیروزی کامل را مطرح کند. رویکرد سیاسی او به شدت انتقادی علیه دولت ایران و مبتنی بر ضرورت تداوم فشارهای بین‌المللی بر جمهوری اسلامی است.

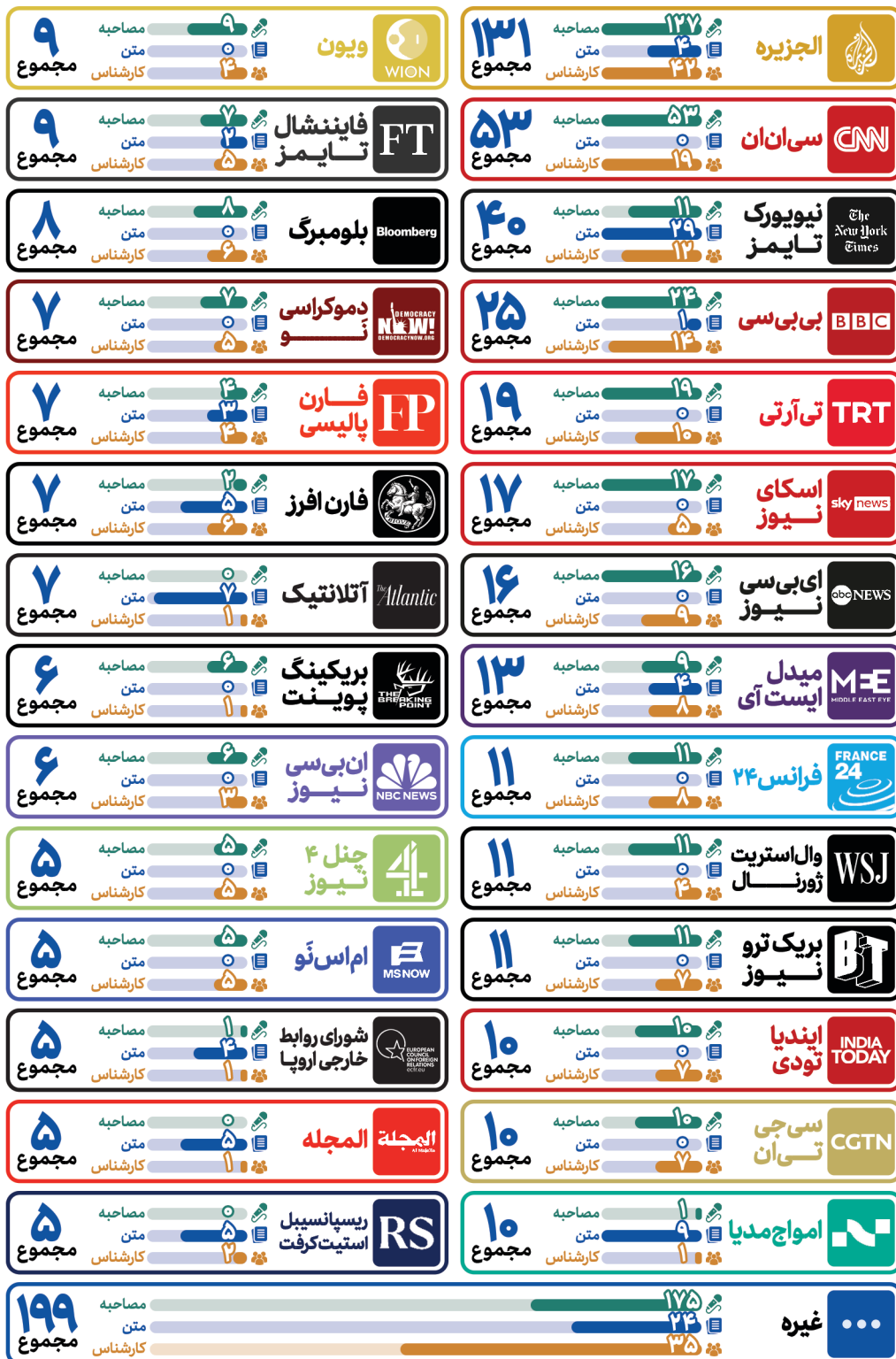
مهران کامروا (۲۲): استاد علوم سیاسی و مدیر مرکز مطالعات بین‌المللی و منطقه‌ای در دانشگاه جورج‌تاون قطر است که آثار متعددی درباره ساختار قدرت در خلیج فارس، نظام‌های سیاسی خاورمیانه و امنیت منطقه‌ای تالیف کرده است. او با حضور در رسانه‌های جریان اصلی الجزیره، سی‌ان‌ان و بی‌بی‌سی به دنبال بررسی پیامد این جنگ بر نظم منطقه‌ای و روابط ایران و آمریکا با کشورهای حاشیه خلیج فارس بوده است.

حسن احمدیان (۲۲): استاد مطالعات خاورمیانه در دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران و پژوهشگر ارشد سابق در مرکز پلفر دانشگاه هاروارد است. او با حضور جدی در رسانه الجزیره به توضیح وقایع سیاسی و همین‌طور مجادله با کارشناسان مختلف برای دفاع از اقدامات ایران در طول جنگ می‌پرداخت. رویکرد او مبتنی بر واقع‌گرایی حامی محور مقاومت است که سیاست‌های ایران را به عنوان کنشگری فعال در جهت ایجاد بازدارندگی منطقه‌ای و تقابل با نفوذ بازیگران غربی در خاورمیانه تبیین می‌کند.

الی گرانمایه (۲۰): معاون برنامه خاورمیانه و شمال آفریقا در شورای روابط خارجی اروپا (ECFR) است که به عنوان یکی از کارشناسان برجسته در زمینه سیاست خارجی ایران، توافق هسته‌ای و روابط میان ایران و اتحادیه اروپا شناخته می‌شود. گرانمایه با مصاحبه و مقالات مختلف در شورای روابط خارجی اروپا و رسانه‌های مختلف جریان اصلی به شرح تأثیر این جنگ بر روابط ایران و آمریکا با اروپا و همین‌طور برنامه هسته‌ای ایران می‌پردازد.

۱ | تربیون‌های بین‌المللی؛ کدام رسانه‌ها میزبانِ نخبگان ایرانی بودند؟

توزیع صدای ایرانیان در پلتفرم‌های مختلف بین‌المللی به طور قابل توجهی متفاوت بود. این بخش تعداد کل حضور ایرانیان در هر رسانه و اندیشکده مورد تجزیه و تحلیل را ارائه می‌دهد.

۶۶۷
مجموع فعالیت‌ها

۵۶۵
مصاحبه

۱۰۲
متن

۵ رسانه برتر

1	Al Jazeera	۱۳۱
2	CNN	۵۳
3	New York Times	۴۰
4	BBC	۲۵
5	TRT	۱۹

توزیع فعالیت‌ها

متن	۱۰۲	(15.3%)
مصاحبه	۵۶۵	(84.7%)
کل فعالیت‌ها	۶۶۷	(100%)

الجزیره (۱۳۱): این شبکه از لحاظ حضور ایرانی‌ها (۴۲ نفر) در صدر قرار دارد و توانسته است حضور گسترده و بسیار وسیعی از انواع ایرانی‌ها از مقامات رسمی، اساتید دانشگاه تا روزنامه‌نگاران را در برنامه‌های خود قرار دهد. بیشترین میزان حضور مقامات رسمی و دانشگاهیان درون ایران در این رسانه گزارش شده است.

سی‌ان‌ان (۵۳): این شبکه خبری نیز با مصاحبه با طیف مختلفی از ایرانیان و حضور ۱۶ متخصص و روزنامه‌نگار توانسته است حضور وسیعی از ایرانیان مختلف را نمایندگی کند. نکته مهم مشارکت این شبکه حضور افراد مختلف با گرایش‌های فکری مختلف اما عموماً با گرایش‌های ضد جمهوری اسلامی ایران است.

نیویورک تایمز (۴۰): این مجله با مشارکت دادن متخصصین و دانشگاهیان مختلف (۹ نفر) در مطالبش در جایگاه سوم قرار می‌گیرد. این رسانه در طول جنگ تلاش کرده تا با مصاحبه‌های کوتاه با تحلیلگران برجسته و مطرح محتواهایی نوشتاری خود را غنی‌تر کند.

بی‌بی‌سی (۲۵): این رسانه بریتانیایی نیز توانسته است انواع مختلف تحلیلگران، دانشگاهیان و مقامات دیپلماتیک مختلف (۱۲ نفر) را در برنامه‌های خود حاضر کند و طیف وسیعی از دیدگاه‌های مختلف در خصوص مسائل و تحولات مهم را بازتاب دهد.

تی‌آرتی (۱۹): این رسانه با آوردن ۱۰ تحلیلگر با دیدگاه‌های متفاوت و نقش‌های مختلف نقش تعیین‌کننده‌ای در انعکاس صدای ایرانیان از جمله تحلیلگران ساکن ایران ایفا کند.

اسکای نیوز (۱۷): این رسانه نیز با حضور ۵ فرد ایرانی در سمت‌های مختلف روزنامه‌نگار، تحلیلگر و مقامات رسمی توانسته است انواع مختلف صداها را در رسانه خود بازتاب دهد.

از چهره‌های آکادمیک تا صدای رسمی؛ دسته‌بندی نخبگان

نخبگان ایرانی حاضر در رسانه‌ها و اندیشکده‌های بین‌المللی را می‌توان به طور کلی در چندین نقش حرفه‌ای طبقه‌بندی کرد:

۱. **دانشگاهی/محقق/تحلیلگر/کارشناس (۴۱ نفر):** این دسته که بزرگ‌ترین گروه را شامل می‌شود شامل جمله اندیشمندان علوم سیاسی، کارشناسان روابط بین‌الملل، تحلیلگران سیاست و اساتید دانشگاه می‌شود. از جمله این افراد عباس اصلانی، الکس وطن‌خواه، علی صالحیان، آرمان محمودیان، الهام کدخدایی، الی گرانمایه، فواد ایزدی، حمید دهباشی، حمیدرضا عزیزی، حمیدرضا غلامزاده، حسن احمدیان،

هلیا دوطاقي، جمال عېدی، کریم سجادیپور، مهران کامروا، محمد مرندی، نرگس باجغلی، صنم محوی، صنم وکیل، ستاره صادقی، سید محمد صادق امامیان، سید حسین موسویان، سینا عضدی، سینا طوسی، تریتا پارسی، ولی نصر و زهره خوارزمی می‌باشند.

۲. مقامات رسمی و دیپلمات‌ها (۱۳ نفر): این گروه شامل افرادی است که دارای مناصب رسمی دولتی یا پارلمانی هستند یا سابقه دیپلماتیک دارند. چهره‌های برجسته این بخش عبارتند از عباس عراقچی، علی بحرینی، علی جعفریان، اسماعیل بقایی، مجید تخت‌روانچی، محمد جواد ظریف، سعید خطیب‌زاده و سید علی موسوی.

۳. روزنامه‌نگاران و فعالان رسانه‌ای (۱۱ نفر): این دسته شامل روزنامه‌نگاران و نویسندگانی است که گزارش‌های خبری، تحلیل‌ها یا مقالات نظری ارائه می‌دهند. از جمله این افراد می‌توان به علی‌عزیزاده، برزو درگاهی، فرناز فصیحی، محمدعلی شعبانی، مصطفی خوش‌چشم، نگار مرتضوی، سمیرا محی‌الدین، تارا کنگرلو، ترانه فتحعلیان و یگانه تربتی اشاره کرد.

نام دسته	تعداد فعالیت‌ها	تعداد افراد	سهم از کل فعالیت‌ها
دانشگاهی / محقق / تحلیلگر / کارشناس	۵۶۴	۴۱	۸۴٫۵۶٪
روزنامه‌نگاران و فعالان رسانه‌ای	۵۶	۱۳	۸٫۴۰٪
مقامات رسمی و دیپلمات‌ها	۴۷	۱۱	۷٫۰۴٪
مجموع کل	۶۶۷	۶۵	۱۰۰٫۰۰٪

توزیع فعالیت‌ها بر اساس دسته‌بندی

میان اصحاب رسانه و فعالان رسانه‌ای

اسانید دانشگاهی / پژوهشگر / تحلیلگر / کارشناس

۵۶۴ فعالیت | ۴۱ نفر

۸۴.۵۶%

روزنامه‌نگاران و فعالان رسانه‌ای

۵۶ فعالیت | ۱۳ نفر

۸.۴۰%

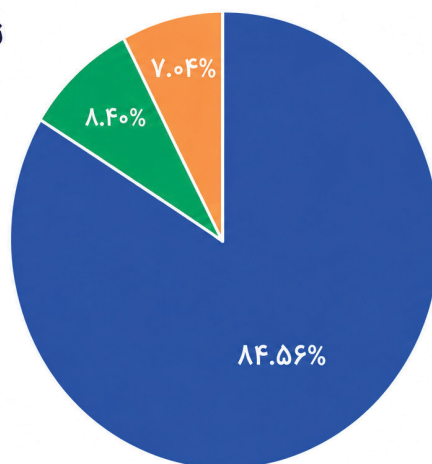

مقامات رسمی و دیپلمات‌ها

۴۷ فعالیت | ۱۱ نفر

۷.۰۴%

مجموع کل: ۶۶۷ فعالیت | ۶۵ نفر | ۱۰۰.۰۰%

تفکیک براساس محل سکونت

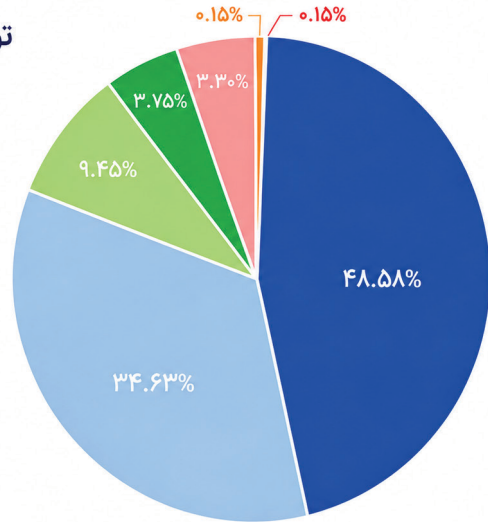
در نمودار و جداول زیر توزیع جغرافیایی ایرانیان فعال در رسانه‌ها براساس محل سکونتشان آورده شده است که نشان‌دهنده اتکای قابل توجه رسانه‌ها به فعالین مهاجر مخصوصا در آمریکا و بریتانیا است:

رتبه	محل سکونت	تعداد فعالیت‌ها	تعداد افراد یکتا	درصد از کل فعالیت‌ها
۱	آمریکا	۳۲۴	۲۲	۴۸,۵۸%
۲	ایران	۲۳۱	۲۸	۳۴,۶۳%
۳	بریتانیا	۶۳	۱۱	۹,۴۵%
۴	آلمان	۲۵	۲	۳,۷۵%
۵	قطر	۲۲	۱	۳,۳۰%
۶	استرالیا	۱	۱	۰,۱۵%
۷	کانادا	۱	۱	۰,۱۵%
	مجموع کل	۶۶۷	۶۵	۱۰۰,۰۰%

توزیع فعالیت‌ها بر اساس محل سکونت

آمریکا	۴۸.۵۸%
ایران	۳۴.۶۳%
بریتانیا	۹.۴۵%
آلمان	۳.۷۵%
قطر	۳.۳۰%
استرالیا	۰.۱۵%
کانادا	۰.۱۵%

۱. آمریکا (۳۲۴ فعالیت توسط ۲۲ نفر): شامل افشین متین عسگری، الکس وطن‌خواه، صنم

وکیل، علی واعظ، آرمان محمودیان، بابک حافظی، برزو درگاهی، فرناز فصیحی، حمید دهباشی، هدی کاتبی، جمال عبدی، کریم سجادی‌پور، محسن میلانی، نرگس باجغلی، نگار مرتضوی، صنم ماهوزی، سید حسین موسویان، سینا عضدی، سینا طوسی، تریتا پارسی، ولی نصر، یگانه تربتی است.

۲. ایران (۲۳۱ فعالیت توسط ۲۸ نفر): شامل عباس اصلانی، محمدجواد ظریف، عباس

آخوندی، عباس عراقچی، علی بحرینی، علی جعفریان، علی صالحیان، الهام کدخدایی، عماد آبشناس، اسماعیل بقایی، کاظم غریب‌آبادی، کمال خرازی، فرشته صادقی، فواد ایزدی، حمیدرضا غلام‌زاده، حسن احمدیان، هلیا دوطاقتی، مجید تخت‌روانچی، محمد مرندی، محمدرضا بهرامی، محسن فرخانی، مصطفی خوش‌چشم، سعید خطیب‌زاده، ساسان کریمی، ستاره صادقی، سید صادق امامیان، زکیه یزدان‌شناس، زهره خوارزمی است.

۳. انگلستان (۵۹ فعالیت توسط ۱۰ نفر): شامل الی گرانمایه، صنم وکیل، دینا

اسفندیاری، محمدعلی شعبانی، حسین دباغ، علی علیزاده، تارا کنگرلو، کسری ناجی، ترانه فتحعلیان، سید علی موسوی است.

۴. آلمان (۲۵ فعالیت توسط ۲ نفر): شامل حمیدرضا عزیزی و محمد رضا فرزندگان است.
۵. قطر (۲۱ فعالیت توسط ۱ نفر): تنها شامل مهران کامروا است.
۶. استرالیا (۱ فعالیت توسط ۱ نفر): تنها شامل شهرام اکبرزاده است.
۷. کانادا (یک فعالیت توسط ۱ نفر): تنها شامل سمیرا محی الدین است.

نقشه برداری از حضور

تحلیل داده محور مشارکت های رسانه ای

۱ تسلط دانشگاهیان و حضور کمرنگ مقامات رسمی در رسانه‌های بین‌المللی

با بررسی عنوان و مکان سکونت متخصصین حاضر در رسانه‌ها می‌توان دریافت که ۸ نفر از ۱۳ نفر از فعال‌ترین ایرانی‌ها در طول جنگ، در آمریکا ساکن هستند و تنها سه نفر این افراد ساکن ایران هستند. این مسئله اهمیت دانشگاهیان و کارشناسان آمریکایی را به ما نشان می‌دهد. همچنین افزایش قابل توجه میزان فعالیت افراد مطرح ایرانی خارج از ایران نسبت به جنگ ۱۲ روزه در نسبت با این جنگ نیز مشهود است.

تریتا پارسی، علی واعظ، محمد مرندي، حسن احمدیان و کریم سجادی‌پور از جمله کارشناسانی بودند که هم در طول این جنگ و هم در طول جنگ ۱۲ روزه نیز جزو پرفعالیت‌ترین افراد ایرانی بودند. این مسئله نشان‌دهنده اهمیت و وزن بالای این افراد نسبت به دیگر متخصصان است.

از طرف دیگر، مهران کامروا، فواد ایزدی، ولی نصر، عباس اصلانی، آرمان محمودیان نسبت به جنگ ۱۲ روزه، فعالیت و مشارکت بسیار بیشتر در رسانه‌ها و اندیشکده‌های مختلف داشتند.

۱ صدای متفاوت؛ حضور راهبردی در حاشیه رسانه‌ها

با وجود تأثیرگذاری بالای رسانه‌های جریان اصلی همچون سی‌ان‌ان و بی‌بی‌سی اما این گزارش نشان داد که بسیاری از ایرانی‌ها تلاش کردند تا صدای خود را از طریق رسانه‌های پرتعداد اما غیرجریان اصلی همچون میدل‌ایست‌آی، بریک ترو نیوز و ایندیا تودی منعکس کنند. همچنین سهم بالای رسانه‌های پرتعداد و جریان اصلی منطقه‌ای همچون الجزیره و تی‌آی‌تی نشان داد که ظرفیت رسانه‌ای این شبکه‌ها می‌تواند از ظرفیت رسانه‌های غربی همچون بی‌بی‌سی و فرانس ۲۴ بیشتر باشد.

نکته مغفول در اینجا حضور فعالانه رسانه‌های غیرجریان اصلی در دعوت از کارشناسان و دانشگاهیان ایرانی است به طوری که در رسانه‌ها و شبکه‌های خبری آلترناتیو ایرانی‌ها توانستند حضور پررنگی از خود برجای بگذارند.

۱ شکاف جغرافیایی در روایت‌گری؛ صدای بلندتر ایرانیان خارج از کشور

پس از بررسی محل سکونت ۶۵ کارشناس بررسی شده، سه نکته قابل استخراج است:

نقش بالای ایرانیان خارج از کشور: اهمیت صدای مهاجران ایرانی در رسانه‌ها و اندیشکده‌های غربی غیرقابل انکار است. این افراد، اغلب دانشگاهی، تحلیلگر یا مدافع حقوق بشر و غالباً مخالف جمهوری اسلامی ایران هستند اما در این جنگ به شدت به رویکرد نظامی و مداخله جویانه ایالات متحده نیز منتقد بودند. همچنین اهمیت صدای این بخش از کارشناسان در رسانه‌های مختلف بیشتر از کارشناسان ایرانی ساکن ایران بود.

تسلط کارشناسان ایرانی ساکن آمریکا بر رسانه‌ها: حدود ۴۸ درصد از کل فعالیت‌های رسانه‌ای و تحلیلی انجام شده توسط کارشناسان ساکن آمریکا بوده است که نشان‌دهنده حضور پرشارکت و پراهمیت این جریان بر روندهای خبری-تحلیلی است.

چالش‌های دسترسی برای صداهای مستقر در ایران: در حالی که صداهای مستقر در ایران، به‌ویژه در المیادین، تی‌آرتی و الجزیره ظاهر می‌شدند، حضور آنها در کانال‌های خبری جریان اصلی غربی (مانند بی‌بی‌سی و سی‌ان‌بی‌سی فراتر از برنامه‌ها یا بخش‌های خاص) در مقایسه با هم‌تایان مهاجر آن‌ها کمتر بود. این می‌تواند به دلیل عوامل مختلفی از جمله محدودیت دسترسی افراد مستقر در ایران به پلتفرم‌های غربی، نبود اینترنت برای بخشی از متخصصین، استراتژی این شبکه‌ها در تربیون‌دهی در مخالفان حکومت یا تصمیم دولت ایران برای تمرکز تلاش‌های دیپلماسی عمومی مستقیم خود بر برخی از رسانه‌های متحد یا غیر غربی باشد.

۱ نقاط مثبت و منفی عملکرد رسانه‌ای ایرانیان در طول جنگ

تحلیل حضور ایران در رسانه‌ها و اندیشکده‌های جهانی در طول مناقشه اسرائیل و ایران، نقاط قوت و زمینه‌های بهبود تلاش‌های دیپلماسی عمومی آن‌ها را آشکار می‌کند.

نقاط قوت:

حضور فعال تر دانشگاهیان ایرانی در رسانه‌ها نسبت به جنگ قبلی: دانشگاهیان

ایرانی به خصوص اساتید و دانشجویان دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران در ایران در جنگ اخیر نسبت به جنگ ۱۲ روزه حضور فعال‌تری در رسانه‌های غیرغربی و حتی جریان اصلی غربی داشتند. میزان رشد مشارکت نسبی جنگ رمضان نسبت به جنگ ۱۲ روزه، ۳۳.۴ درصد بوده است. در این بین، اسماعیل بقائی از بین دیپلمات‌ها و فواد ایزدی از بین دانشگاهیان حضور بسیار پرشور و قوی داشته‌اند. همچنین حسن احمدیان علاوه بر حضور موثر و پررنگ در رسانه‌های انگلیسی‌زبان، در رسانه‌های عربی‌زبان نیز حضور پررنگ و خارق‌العاده‌ای را رقم زد.

حضور فعال در رسانه‌های غیرجریان اصلی پرمخاطب: در جریان جنگ رمضان، مصاحبه

با رسانه‌های غیررسمی و غیرجریان اصلی توسط ایرانیان نسبت به نبرد قبلی رشد داشته است که باعث شده تا مخاطبین نسبتاً هم‌دل و جوان ساکن در کشورهای غربی درک بهتری از ادراک دیپلمات‌ها و کارشناسان ایرانی و داخل ایران داشته باشند. به عنوان نمونه، نرخ مشارکت روزانه در «الجزیره انگلیسی» از ۲٫۷۵ مورد در روز در جنگ ۱۲ روزه به ۳٫۲۵ مورد در جنگ ۴۰ روزه رسید. همچنین شبکه «تی‌آرتی» که در جنگ قبلی مشارکتی نداشت، به نرخ ۰٫۴۷ مشارکت روزانه دست یافت و «میدل ایست آی» نیز رشد خود را از ۰٫۲۵ به ۰٫۳۲ مشارکت در روز ثبت کرد.

مزیت نسبی در موضوع: مزیت نسبی در موضوعات مربوط به ایران در نخبگان و

کارشناسان ایرانی وجود دارد که در رسانه‌ها و اندیشکده‌های جهانی حضور یافتند. این اشراف تخصصی فراتر از تحلیل‌های سیاسی صرف رفت و باعث شد ابعاد چندوجهی و پیچیده مناقشه برای مخاطب بین‌المللی به شکل جامع‌تری تبیین شود.

تخصص و اعتبار متنوع: حضور قابل توجه دانشگاهیان و تحلیلگران ایرانی، که

بسیاری از آن‌ها وابسته به اندیشکده‌های شناخته شده جهانی هستند، مجموعه‌ای غنی از بینش‌های سیاست‌محور را فراهم کرد. تخصص آن‌ها در روابط بین‌الملل، سیاست خاورمیانه و مسائل امنیتی، اعتبار قابل توجهی به بحث‌ها بخشید. این نشان دهنده اهرم مؤثر سرمایه فکری در میان ایرانیان خارج از کشور برای مشارکت در مباحث سیاست جهانی است.

- **دیدگاه‌های چندوجهی:** حضور طیف گسترده‌ای از کارشناسان و دانشگاہیان متخصص دامنه تعامل ایران را فراتر از تفسیرهای سیاسی متعارف گسترش داد. این امر امکان درک جامع‌تری از تأثیرات این مناقشه، شامل ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فناوری را فراهم می‌کند.
- **دسترسی استراتژیک به مخاطبان غیرغربی:** تعداد بالای حضور در رسانه‌هایی مانند ایندیا تودی و راشاتودی نشان‌دهنده نفوذ موفقیت‌آمیز در بازارهای رسانه‌ای غیرغربی است. این امر برای شکل‌دهی روایت‌ها در مناطقی که ممکن است در مقایسه با مخاطبان سنتی غربی، صف‌بندی‌ها یا منافع ژئوپلیتیکی متفاوتی داشته باشند، حیاتی است.

نقاط ضعف/شکاف‌ها

- **فقدان شبکه منسجم در دیپلماسی نخبگانی:** عدم هماهنگی و ارتباط میان نهادها و فعالان عرصه دیپلماسی نخبگانی موجب شد تلاش‌های انجام‌شده در زمان بحران، فاقد یکپارچگی راهبردی باشد. این عدم شبکه‌سازی قبلی، به شکل‌گیری روایتی پراکنده و تضعیف پیام واحد در رسانه‌های کلیدی منجر شد و مانع از تحقق ظرفیت واقعی تأثیرگذاری گردید.
- **کنشگری واکنشی و قائم‌به‌فرد:** به دلیل عدم شبکه‌سازی میان نخبگانی در دوران صلح، موضع‌گیری‌های فعالان علمی و رسمی داخل کشور در زمان جنگ، خصلتی واکنشی، ناپیوسته و قائم‌به‌فرد پیدا کرد و فاقد راهبرد روایت‌سازی منسجم بود.
- **ضعف در بهره‌برداری از شبکه‌های اجتماعی بین‌المللی:** اکثر نخبگان و اساتید داخل کشور فاقد فعالیت منظم یا مهارت‌های لازم برای تولید و بازنشر محتوا در پلتفرم‌های کلیدی مانند ایکس، لینکدین و یوتیوب بودند؛ موضوعی که مانع از ضریب‌گیری و ویرال‌شدن تحلیل‌های ارائه‌شده در سطح بین‌المللی شد.
- **چالش‌های زیرساختی و فنی ارتباطات:** محدودیت‌های دسترسی به اینترنت باکیفیت و نبود استودیوها یا مکان‌های مناسب مصاحبه در طول بحران، به لغو یا تنزل کیفیت ارتباطی بسیاری از مصاحبه‌های زنده کارشناسان داخل کشور انجامید و موازنه رسانه‌ای را به نفع تحلیلگران ساکن خارج از کشور سنگین‌تر کرد.
- **عدم حمایت نهادهای حاکمیتی از ظرفیت‌های غیردولتی:** علی‌رغم تلاش‌های بخش‌های دیپلماتیک، عدم حمایت کافی نهادهای حاکمیتی از ظرفیت دانشگاه‌ها و نهادهای

غیردولتی، توان این مجموعه‌ها را محدود ساخت و مانع از نقش‌آفرینی حداکثری آن‌ها در عرصه بین‌المللی شد.

عدم به‌کارگیری ظرفیت متخصصان نظامی-امنیتی: در حالی که رسانه‌های غربی از ژنرال‌ها و مقامات امنیتی سابق خود برای تحلیل ابعاد تاکتیکی جنگ بهره می‌بردند، هیچ‌چهره بازنشسته یا تحلیلگر نظامی-امنیتی مستقلی از ایران در رسانه‌های بین‌المللی حضور نیافت. این خلاء سبب شد ارزیابی‌های میدانی و رویکردهای نظامی کاملاً تحت سیطره تحلیلگران غربی قرار گیرد.

راهکارهای پیش‌دستانه برای نبرد روایت‌ها در بحران‌ها

برای گذر از کنشگری واکنشی و دستیابی به «دیپلماسی نخبگانی فعال و اثرگذار» در رویدادهای بین‌المللی و شرایط بحرانی، اقدامات راهبردی زیر پیشنهاد می‌شود:

■ آمایش و شناسایی ظرفیت‌های مغفول دیپلماسی نخبگانی: ایجاد بانک جامع اطلاعاتی

از اساتید، پژوهشگران و تحلیلگران صاحب‌صلاحیت نخستین گام در شبکه‌سازی است، چرا که بسیاری از ظرفیت‌های این حوزه به دلیل عدم شناسایی یا فقدان پیوندهای ساختاری، امکان ورود به عرصه کنشگری بین‌المللی و هم‌افزایی متقابل را نیافته‌اند.

■ نهادینه‌سازی ارتباط میان حاکمیت و فعالان فردی و نهادی دیپلماسی نخبگانی:

ایجاد کانال‌های ارتباطی مستمر میان دستگاه‌های رسمی با افراد و نهادهای غیردولتی فعال در این عرصه، زمینه‌ساز تبادل تجربه، شناخت موانع اجرایی و جلب حمایت‌های حاکمیتی بوده و غنای تحلیلی طرفین را در مواجهه با تحولات فرامرزی تضمین می‌کند.

■ تدوین «خط روایتی واحد» و تأمین زیرساخت‌های لازم: دستیابی به نفوذ کلامی

مستلزم طراحی کلان یک خط روایتی منسجم است و هم‌زمان، تأمین زیرساخت‌های فنی شامل اینترنت باکیفیت و استودیوهای استاندارد، شرط لازم برای حضور بدون چالش کارشناسان در برنامه‌های زنده خبری محسوب می‌شود.

■ معرفی چهره‌ها و برندسازی رسانه‌ای در سکوها بین‌المللی: حاکمیت و نهادهای

غیردولتی باید با استفاده از روابط دیپلماتیک و رسانه‌ای خود، زمینه‌ساز معرفی نظام‌مند نخبگان ایرانی به شبکه‌ها و پلتفرم‌های کلیدی جهان شوند و مسیر چهره‌سازی آن‌ها را هموار سازند.

■ تنوع‌بخشی زبانی و خروج از انحصار رسانه‌های انگلیسی‌زبان: علاوه بر زبان انگلیسی،

شناسایی و به‌کارگیری تحلیلگرانی مسلط به زبان‌های عربی، اسپانیایی، روسی، چینی و فرانسوی در مصاحبه‌ها و مناظره‌های رسانه‌ای، قدرت روایت‌سازی ایران را در جغرافیاهای متعدد خبری به میزان چشمگیری افزایش می‌دهد.

▮ **ارزیابی مستمر، بازخورددهی و ارتقای مهارت‌های رسانه‌ای:** ایجاد یک نهاد و مرکز پایش برای سنجش کمی و کیفی عملکرد کنشگران در کنار آموزش دوره‌ای تکنیک‌های سخنوری و مصاحبه رسانه‌ای می‌تواند موجب ارتقاء نفوذ و اعتبار پیام کارشناسان ایرانی در عرصه بین‌المللی شود.

▮ **همراهی با نخبگان و پژوهشگران ایرانی خارج از کشور:** دانشگاهیان و پژوهشگران ایرانی مستقر در خارج از کشور ظرفیت بی‌نظیری برای بی‌اثر ساختن خطوط خبری مغرضانه دارند و رفع محدودیت‌های ساختاری و سیاسی جهت بهره‌گیری از این سرمایه ملی، برای افزایش تأثیرگذاری بر روایت‌سازی بسیار مفید است.

جمع بندی

لزوم عبور از انفعال و
توجه ویژه به ظرفیت
دیپلماسی نخبگانی

تحلیل داده‌های این گزارش، پیام سیاستی روشنی را به نمایش می‌گذارد: دیپلماسی نخبگانی ایران، به ویژه در ابعاد غیررسمی، یک ابزار راهبردی توسعه‌نیافته و به شدت مغفول است. یافته‌ها تأیید می‌کنند که تلاش‌های ایران در عرصه دیپلماسی عمومی در طول بحران اخیر، بیش از آنکه حاصل یک راهبرد فعال، منسجم و از پیش آماده‌شده باشد، مجموعه‌ای از اقدامات واکنشی و پراکنده بود.

نقاط قوت تاکتیکی مانند بهره‌گیری از برخی متخصصان معتبر، در برابر ضعف‌های استراتژیک بنیادین رنگ می‌بازد. مهم‌ترین ضعف، عدم سرمایه‌گذاری بر شبکه نخبگانی در دوران صلح است که در زمان بحران به فقدان یک روایت یکپارچه و حضور کمرنگ چهره‌های همسو در رسانه‌های کلیدی غربی منجر شد. این پراکندگی، روایت رسمی را تضعیف کرد و میدان را برای صداهای مخالف یا ناهمسو باز گذاشت. همچنین عدم شناسایی این متخصصان توسط رسانه‌های غربی و غیرغربی و شبکه‌سازی نخبگان ایرانی در عرصه بین‌المللی در عین نبود دسترسی به اینترنت بین‌الملل باعث شده تا بسیاری از متخصصین و دانشگاهیان ایرانی نتوانند صدای خود را در عرصه بین‌المللی منعکس کنند.

در حقیقت، این گزارش نشان می‌دهد که مشکل اصلی، کمبود متخصص یا تحلیلگر ایرانی نیست، بلکه نبود یک بستر و سازوکار حمایتی برای شناسایی، هماهنگی و پژواک سازمان‌یافته صدای آنهاست. این در حالی است که تلاش‌های نقطه‌زن و متمرکز نهادهایی چون اندیشکده حکمرانی شریف، هرچند محدود، نشان داد که چگونه می‌توان با سرمایه‌گذاری اندک در زمان صلح، شبکه‌ای کارآمد برای دفاع از روایت ملی در زمان بحران ایجاد کرد. غیبت کامل در تریبون‌های مهم جهانی و ماهیت عمدتاً واکنشی تعاملات، شاهدی بر این مدعاست که ما در استفاده از این ابزار کارآمد، به شدت ضعیف عمل کرده‌ایم. تا زمانی که دیپلماسی نخبگانی از یک اقدام حاشیه‌ای و بحران‌محور به یک اولویت راهبردی مستمر تبدیل نشود، ایران در جنگ‌های روایتی آینده نیز آسیب‌پذیر باقی خواهد ماند.

دیپلماسی نخبگانی همواره یکی از حیاتی‌ترین ابزارهای قدرت نرم برای شکل‌دهی به افکار

عمومی جهان است. در جریان جنگ رمضان، حضور کارشناسان ایرانی در رسانه‌ها پتانسیل بالای نخبگان کشور را به تصویر کشید؛ با این حال، این تلاش‌ها بیشتر رفتاری واکنشی، پراکنده و بدون برنامه‌ریزی منسجم بود.

نکته قابل توجه، نابرابری پررنگ در پراکندگی جغرافیایی چهره‌های رسانه‌ای بود؛ به طوری که حجم زیادی از تحلیل‌ها و حضور رسانه‌ای عمدتاً توسط ایرانیان ساکن آمریکا رخ می‌داد. در آن سوی میدان، کارشناسان داخل کشور به دلیل موانعی مانند دسترسی نداشتن به امکانات فنی مناسب، اینترنت پایدار و نداشتن شبکه‌های گسترده بین‌المللی، سهم بسیار کمتری در رسانه‌های مطرح غربی و پرتعداد داشتند.

علیرغم پتانسیل‌های موجود، دیپلماسی نخبگانی ایران به دلیل فقدان راهبرد روایت‌سازی منسجم و غلبه کنشگری‌های پراکنده و واکنشی بر اقدامات پیش‌دستانه، همچنان ابزاری توسعه‌نیافته و مغفول باقی مانده است. این ضعف‌ها بیش از هر چیز ریشه در نبود حمایت‌های ساختاری و حاکمیتی از ظرفیت‌های غیردولتی و نخبگان علمی و فقدان شبکه ارتباطی و هماهنگی میان فعالان این عرصه دارد که منجر به کنشگری‌های قائم‌به‌فرد و واگذاری میدان روایت‌گری به صداها ناهمسو در رسانه‌های مطرح منطقه‌ای و بین‌المللی شده است.

در حقیقت مسئله اصلی، کمبود متخصص یا تحلیلگر ایرانی نیست، بلکه نبود یک بستر و سازوکار حمایتی برای شناسایی، هماهنگی و پژواک سازمان‌یافته صدای آنهاست. برای موفقیت در جنگ‌های روایتی آتی، ایران باید از کنشگری انفعالی و قائم‌به‌فرد عبور کرده و دیپلماسی نخبگانی را به یک اولویت راهبردی تبدیل کند. ایجاد بانک جامع اطلاعاتی، تأمین زیرساخت‌های فنی، تدوین خط روایتی واحد و گسترش ارتباطات و هماهنگی میان فعالین این عرصه با یکدیگر از جمله شروط لازم برای تبدیل این عرصه از یک اقدام حاشیه‌ای به یک ابزار کارآمد در عرصه روایت‌سازی و نبرد رسانه‌ای بین‌المللی است.

ایستاده در میدان دیپلماسی نخبگانی

کنش رسانه‌ای اندیشکده
حکمرانی شریف در طول جنگ

مقام معظم رهبری در جهت تبیین جنگ و موضع و وضعیت ایران برای جهانیان تاکید فرمودند: «ملت ایران در مقابل جنگ تحمیلی محکم می‌ایستد - همچنان که تا حالا ایستاده - در مقابل صلح تحمیلی (هم) محکم می‌ایستد. ملت ایران در مقابل تحمیل، تسلیم هیچ کس نمیشود. من انتظار دارم که صاحبان فکر و صاحبان بیان و قلم، بخصوص مرتبطين با افکار عمومی جهانیان، این معانی و این مفاهیم را بیان کنند، تبیین کنند، برای مخاطبین روشن کنند، اجازه ندهند که دشمن با تبلیغات فریب‌کارانه‌ی خودش حقیقت را دگرگون جلوه بدهد.» (۱۴۰۴/۳/۲۸) اندیشکده حکمرانی شریف به‌عنوان شاید تنها نهاد غیردولتی اندیشکده‌ای فعال در عرصه روایت‌سازی و فعالیت در عرصه دیپلماسی نخبگانی بوده است که سعی کرد با تمامی مشکلات و صعوبت‌ها به نقش‌آفرینی خود به‌عنوان نهادی نخبگانی در عرصه جنگ روایت‌ها و حضور فعال در رسانه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی فعالیت کند. لازم به ذکر است این امکان‌کنش‌گری در عرصه دیپلماسی نخبگانی در زمان جنگ، اندوخته زمان صلح است. لذا برنامه‌ریزی و پیگیری این امور در شرایط عادی است که امکان استفاده از این ابزار کارآمد را در عرصه بین‌المللی و زمان بحران فراهم می‌سازد.

در ادامه فهرستی از مشارکت‌های اعضای اندیشکده حکمرانی شریف در طول ایام جنگ ارائه می‌شود:

۱. خبرگزاری ویون^{۱۹}: نقطه عطفی برای غرب آسیا

در این مصاحبه، دکتر سید محمدصادق امامیان به بررسی پیامدهای داخلی و منطقه‌ای درگیری‌های جاری پرداخت. وی معتقد است جنگ کنونی در منطقه می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری یک معماری امنیتی جدید و بومی در غرب آسیا باشد؛ چارچوبی که وابستگی کمتری به قدرت‌های خارجی داشته و نقش‌آفرینی بازیگران منطقه‌ای در آن پررنگ‌تر باشد. امامیان با اشاره به تجربه جنگ‌های پیشین اظهار کرد که مطالعات تجربی نشان می‌دهد این درگیری‌ها به تقویت سرمایه اجتماعی و هویت ملی در میان ایرانیان منجر شده‌اند.

19. WION

۲. خبرگزاری ویون: اگر ایران امنیت نداشته باشد، هیچ امنیتی در منطقه وجود نخواهد داشت

سید امامیان در گفت‌وگویی با این شبکه دیدگاه ایران درباره درگیری‌های جاری و تحولات امنیتی منطقه را تشریح کرد. وی درگیری‌های کنونی را «موج دوم» آنچه اقدامات نظامی غیرمجاز آمریکا و اسرائیل علیه ایران خواند، توصیف کرد و مدعی شد این اقدامات حاکمیت و تمامیت ارضی ایران را تهدید می‌کنند. به گفته او، ایران ماه‌ها پیش آمادگی خود را برای اجرای یک عملیات تلافی‌جویانه در مقیاس منطقه‌ای اعلام کرده بود و این تهدید را ماهیتی وجودی می‌داند.

۳. میدل ایست‌آی: نشانه‌هایی از عملیات‌های «پرچم دروغین» اسرائیل

دکتر سید امامیان در این گفت‌وگو به بررسی تحولات اخیر امنیتی در منطقه و انتساب برخی حملات پرداخت. وی اظهار داشت شواهدی وجود دارد که از دخالت نیروهای اسرائیلی در حملاتی علیه تأسیسات و بازیگرانی حکایت می‌کند که نه آمریکایی هستند و نه اسرائیلی. به گفته امامیان، هدف این اقدامات که از آن‌ها با عنوان عملیات‌های «پرچم دروغین» یاد می‌شود، برهم زدن روابط دوجانبه میان کشورهای منطقه و معرفی ایران به عنوان یک تهدید بی‌ثبات‌کننده برای امنیت منطقه‌ای است.

۴. شبکه یک روسیه: افزایش همبستگی داخلی و بالا رفتن هزینه عادی‌سازی در منطقه

سید محمدصادق امامیان در گفت‌وگویی ویژه ارزیابی خود از شرایط تهران در ششمین روز درگیری‌ها را ارائه کرد. وی اظهار داشت که هرگونه تلاش برای به‌کارگیری گروه‌های مسلح جدایی‌طلب از سوی قدرت‌های خارجی ممکن است نتیجه‌ای معکوس داشته باشد و به تقویت انسجام ملی و افزایش حمایت عمومی از حفظ تمامیت ارضی ایران منجر شود. امامیان همچنین مدعی شد که در کنار آسیب دیدن برخی زیرساخت‌های نظامی و امنیتی آمریکا در منطقه، دولت ایالات متحده با فشارهای سیاسی قابل توجهی از سوی رقبای دموکرات و نیز بخشی از پایگاه رأی حامی جنبش «ماگا» روبه‌رو است و تیم دونالد ترامپ نتوانسته است این درگیری را به شکلی قانع‌کننده در چارچوب منافع ملی آمریکا توجیه کند.

۵. ایندیا تودی: گذار رهبری در ایران و تحول در دکترین امنیتی؛ روز سوم جنگ

سید امامیان در این گفت‌وگو به موضوع انتقال رهبری در ایران و تحول دکترین امنیتی کشور پرداخت. وی اظهار داشت که بر اساس قانون اساسی ایران، پس از کشته شدن رهبر کشور، اداره امور از طریق یک شورای رهبری ادامه یافته و از شکل‌گیری خلأ قدرت، حتی در شرایط جنگی، جلوگیری شده است. به گفته او، با وجود اختلافات سیاسی در داخل کشور، بسیاری از ایرانیان رهبر فقید را شخصیتی می‌دانند که با شجاعت فردی، میهن‌دوستی و دفاع از تمامیت ارضی شناخته می‌شد. امامیان کشورهای حاشیه خلیج فارس را «برادران» ایران توصیف کرد، اما تأکید داشت که عادی‌سازی روابط با اسرائیل از نگاه تهران به عنوان یک تهدید امنیتی غیرقابل‌پذیرش تلقی خواهد شد.

۶. میدل ایست آی: حمله به آذربایجان شبیه یک عملیات «پرچم دروغین» است

در این مصاحبه دکتر سید امامیان درباره حمله اخیر در آذربایجان و ابعاد امنیتی آن گفت این حادثه بیش از آنکه به اقدام مستقیم ایران شباهت داشته باشد، نشانه‌هایی از یک عملیات «پرچم دروغین» با احتمال ارتباط با بازیگران اسرائیلی دارد. او تأکید کرد حضور اسرائیل در نزدیکی مرزهای ایران یک خط قرمز امنیتی برای تهران محسوب می‌شود و همین موضوع در کنار روند عادی‌سازی روابط امارات با اسرائیل، از دلایل هدف قرار گرفتن برخی نقاط در امارات بوده است. امامیان همچنین گفت با وجود نگرانی‌های دیرینه ایران درباره فعالیت اسرائیل در قفقاز، شواهد موجود و تعهدات باکو نشان می‌دهد سیاست کنونی تهران جلوگیری از گسترش جنگ به مرزهای شمالی ایران است.

۷. ویون: گذار نسلی در رهبری ایران؛ آزمونی برای تاب‌آوری نهادها در روز دهم جنگ

سید امامیان در گفت‌وگویی با این شبکه اظهار داشت انتقال رهبری در ایران را فرصتی برای کاهش شکاف‌های سیاسی و ایجاد فضای فراگیرتر توصیف کرد. او تأکید داشت که اهمیت

اصلی این گذار نه در شخص رهبر جدید، بلکه در تداوم و کارآمدی سازوکارهای سیاسی کشور تحت فشارهای شدید امنیتی است. به گفته وی، ادامه هم‌زمان عملیات جنگی و ارائه خدمات عمومی، آزمونی عملی برای سنجش تاب‌آوری نهادهای نظامی، امنیتی و اداری ایران بوده و تکمیل موفق این انتقال نشان‌دهنده عبور نظام سیاسی از بن‌بست‌های ناشی از فشارها و تهدیدهای خارجی است.

۸. استارت نیوز گلوبال: تثبیت کنترل ایران پس از جنگ

سید امامیان در گفت‌وگو با این شبکه به تحولات دکترین نظامی ایران، تاب‌آوری نهادهای سیاسی و جایگاه تنگه هرمز پس از جنگ پرداخت. وی انتخاب آیت‌الله مجتبی خامنه‌ای توسط مجلس خبرگان را نشانه عملکرد مؤثر نهادهای سیاسی ایران در شرایط جنگی دانست و آن را بازتابی از واکنش ملی به آنچه تجاوز اسرائیل توصیف کرد، خواند. امامیان همچنین اظهار داشت که تنگه هرمز که پیش‌تر یک دارایی بالقوه سیاسی برای ایران محسوب می‌شد، اکنون به ابزاری فعال برای اعمال نفوذ تبدیل شده و احتمالاً ایران کنترل و نفوذ خود بر این گذرگاه راهبردی را پس از پایان جنگ نیز حفظ خواهد کرد.

۹. موجواستوری: ایران به دنبال تضمین‌هایی برای جلوگیری از جنگ‌های آینده است

سید امامیان در یک پنل رسانه‌ای در موجواستوری، دیدگاه ایران درباره جنگ جاری و شرایط پس از آن را تشریح کرد. وی تأکید کرد که ایران بارها و به‌صراحت مسئولیت حملات به عمان و آذربایجان را رد کرده است. به گفته او، از نگاه تهران، آمریکا راهبرد روشنی برای پایان دادن به جنگ ندارد، در حالی که اسرائیل پایان درگیری را به خلع سلاح ایران و منطقه گره زده است. او افزود ایران در پی دریافت تضمین‌های امنیتی برای جلوگیری از تکرار چنین جنگی در آینده است و تصمیم‌گیران ایرانی معتقدند تحمل هزینه‌های جنگ کنونی می‌تواند به‌عنوان عاملی بازدارنده در برابر درگیری‌های بعدی عمل کند.

۱۰. سف‌نیوز ایجنسی: اهداف آمریکا در جنگ با ایران همچنان نامشخص است

دکتر سید امامیان در گفت‌وگو با این شبکه به تحولات سیاسی جنگ و پیامدهای منطقه‌ای آن پرداخت. وی اظهار داشت که این درگیری به تدریج به یک بار سیاسی برای دونالد ترامپ تبدیل شده و از نگاه ایران، اهداف اسرائیل فراتر از موضوع هسته‌ای بوده و کاهش توانمندی‌های نظامی کل منطقه را نیز در بر می‌گیرد. امامیان همچنین گفت اهداف آمریکا در این جنگ همچنان مبهم است و اسرائیل نقش مهمی در کشاندن واشنگتن به این رویارویی داشته است. به گفته او، گسترش دامنه جنگ در منطقه و افزایش قیمت نفت، تلاش آمریکا برای خروج کم‌هزینه از بحران را دشوار کرده است.

۱۱. آی‌اس‌پی‌آی^{۲۱}: تاب‌آوری سیاسی ایران رویکرد غیرمصالحه‌جویانه

سید امامیان در گفت‌وگویی با مؤسسه مطالعات سیاسی بین‌المللی ایتالیا به بررسی واکنش سیاسی داخلی و موضع دیپلماتیک ایران پس از ترور یک مقام ارشد سیاسی پرداخت. وی نوشت که تداوم روند جانشینی مطابق قانون اساسی و عملکرد بدون وقفه نهادهای اصلی کشور، نشان‌دهنده تاب‌آوری سیاسی ایران است. به گفته او، تغییر نسل در رهبری سیاسی نه تنها به رویکردی مصالحه‌جویانه‌تر منجر نشده، بلکه با این برداشت همسو است که هدف از این اقدام جلوگیری از هرگونه گشایش احتمالی در روابط ایران و آمریکا بوده است. امامیان همچنین به رد علنی طرح موسوم به «پیشنهاد خروج ترامپ» اشاره کرد و آن را نشانه‌ای از تداوم این رویکرد دانست.

۱۲. ایندیا تودی: ایران هیچ «هدیه‌ای» به ترامپ نداده است

سید امامیان در این مصاحبه به گمانه‌زنی‌ها درباره رویکرد ایران نسبت به دونالد ترامپ پرداخت. وی اظهار داشت که از نگاه ایران، ادعای ارائه هرگونه «هدیه» یا امتیاز سیاسی به ترامپ فاقد مبنا است. به گفته او، چنین برداشتی با واقعیت تنش‌های میان ایران و آمریکا

سازگار نیست، زیرا تهران خود را طرفی می‌داند که هدف اقدامات خصمانه قرار گرفته و در این چارچوب، اعطای امتیاز سیاسی یا راهبردی به آمریکا منطقی به نظر نمی‌رسد.

۱۳. شبکه ۲ دانمارک: هیچ‌کس امن نخواهد بود مگر آنکه همه در امنیت باشند

علی صالحیان، در مصاحبه با این شبکه به دیدگاه ایران درباره امنیت منطقه‌ای پرداخت. وی گفت ایران آماده تحمل فشارهای نظامی تا جایی است که ادامه درگیری برای آمریکا هزینه‌بر شود و در عین حال بر اصل «امنیت متقابل» تأکید دارد؛ به این معنا که امنیت پایدار تنها زمانی محقق می‌شود که همه بازیگران منطقه از آن برخوردار باشند. صالحیان همچنین اظهار داشت که برخلاف تصور برخی در آمریکا و اسرائیل، نظام سیاسی ایران دارای پشتوانه اجتماعی و سازوکارهای نهادی پایداری است که حتی در غیاب مقامات ارشد نیز به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

۱۴. پی‌تی‌وی^{۳۲}: راهبرد «تحمیل هزینه» ایران و انسجام ملی

علی صالحیان در گفت‌وگو با شبکه تلویزیونی پاکستان اظهار داشت که تهدیدهای نظامی خارجی معمولاً موجب افزایش همبستگی ملی در ایران می‌شود و حتی بسیاری از گروه‌های منتقد نیز در موضوع دفاع از حاکمیت و تمامیت ارضی موضعی مشترک اتخاذ می‌کنند. وی همچنین مدعی شد که آمریکا در ارزیابی خود از ایران دچار خطای محاسباتی شده و تهران تلاش دارد با افزایش هزینه‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی درگیری، از تشدید تنش‌ها جلوگیری کرده و گزینه نظامی را از دستور کار طرف مقابل خارج کند.

۱۵. پی‌تی‌وی: وضعیت «نه جنگ، نه صلح» منطقه را در معرض تشدید تنش نگه می‌دارد

علی صالحیان در مصاحبه با شبکه تلویزیونی پاکستان اظهار داشت که از نگاه افکار عمومی ایران، مهم‌ترین مطالبه از بین رفتن اعتبار گزینه نظامی علیه ایران است. وی معتقد است تداوم وضعیت

«نه جنگ، نه صلح» خطر رویارویی ناگهانی را همواره حفظ می‌کند و به همین دلیل درگیری‌ها تا زمانی ادامه خواهد یافت که این تهدید از میان برود. صالحیان همچنین مدعی شد آمریکا در ارزیابی خود از ایران دچار خطای محاسباتی شده و تحت تأثیر برخی عوامل منطقه‌ای، به سمت گسترش رویارویی سیاسی و اقتصادی حرکت کرده است؛ در حالی که از دید تهران، این تقابل ماهیتی وجودی دارد.

۱۶. مدرن دیپلماسی: تضعیف حقوق بین‌الملل می‌تواند کشورها را به خوداتکایی سوق دهد

علی صالحیان در یادداشتی برای این مجله استدلال می‌کند که نظام بین‌الملل امروز در برخی جنبه‌ها شباهت‌هایی با شرایط پیش از جنگ جهانی دوم پیدا کرده است. او با اشاره به کاهش کارآمدی نهادهای بین‌المللی در مدیریت بحران‌ها و اجرای قواعد حقوق بین‌الملل، معتقد است ضعف این سازوکارها در مواجهه با بحران‌هایی مانند اوکراین و غزه، اعتماد دولت‌ها به نظام بین‌المللی را کاهش داده است. به گفته وی، در چنین شرایطی کشورها بیش از پیش به تقویت توان دفاعی و امنیتی خود و اتکا به راهبردهای خودیاری روی خواهند آورد.

۱۷. موسسه WAPOR: بررسی برداشت ایرانیان از جنگ و وحدت ملی

دکتر سید محمدصادق امامیان در نشست آنلاین «جنگ از نگاه ایرانیان» که با میزبانی WAPOR و مؤسسه IIACSS برگزار شد، به نتایج مطالعات افکار عمومی درباره تأثیر جنگ بر جامعه ایران پرداخت. وی اظهار داشت داده‌های مربوط به درگیری ۱۲ روزه گذشته نشان‌دهنده افزایش قابل‌سنجش سرمایه اجتماعی و هویت ملی در شرایط جنگی است. به گفته او، تهدیدهای خارجی می‌توانند به‌طور موقت موجب تقویت انسجام اجتماعی شوند، هرچند در دوره‌های میان‌درگیری سطح بی‌اعتمادی و قطبی‌شدن داخلی افزایش یافته است. امامیان همچنین افزود ادامه درگیری‌ها و ترور رهبر ارشد ایران از نگاه برخی تحلیلگران می‌تواند زمینه‌ای برای بازتعریف رابطه دولت و جامعه و تقویت دوباره همبستگی ملی فراهم کند.

۱۸. ایندیا تودی: تنگه هرمز به عنوان اصل «امنیت و توسعه برای همه»

سید محمدصادق امامیان در گفت‌وگویی با ایندیا تودی، موضع ایران درباره تنگه هرمز و راهبرد کلان کشور را تشریح کرد. وی گفت ایران به دنبال بستن تنگه هرمز یا کسب درآمد فراتر از هزینه‌های امنیتی نیست، بلکه این گذرگاه را ضامن توسعه و امنیت منطقه می‌داند و بر اصل «یا توسعه و امنیت برای همه یا برای هیچ‌کس» تأکید دارد. او همچنین مدعی شد آمریکا در دوره ترامپ قابل اعتماد نیست و سابقه نقض توافق‌ها در جریان مذاکرات را دارد. امامیان در ادامه تأکید کرد برخلاف برخی برداشت‌ها، در سیاست خارجی ایران هماهنگی کامل میان نهادهای دیپلماتیک و نظامی وجود دارد و هیچ شکاف ساختاری در تصمیم‌گیری‌های مربوط به تنگه هرمز دیده نمی‌شود.

۱۹. تی‌آرتی: محاسبه راهبردی ایران در تنگه هرمز

سید امامیان در گفت‌وگویی با این شبکه خبری ترکی به اهمیت راهبردی تنگه هرمز در شرایط تنش‌های منطقه‌ای و وضعیت دریایی خلیج فارس پرداخت. وی گفت بر اساس چارچوب‌های حقوق بین‌الملل، ایران و عمان هر دو در مدیریت این آبراه نقش و حقوق شناخته‌شده‌ای دارند و سیاست ایران به سمت بستن دائمی تنگه نیست، بلکه بر حفظ امنیت و تنظیم عبور و مرور بر اساس ملاحظات راهبردی تأکید دارد. او اقدامات اخیر آمریکا در منطقه را نوعی فشار دریایی و «محاصره غیررسمی» توصیف کرد و مدعی شد این سیاست‌ها قادر به مهار پیامدهای گسترده اقتصادی و ژئوپلیتیکی محدودیت در تنگه هرمز نخواهند بود. به گفته او، آینده بحران تا حد زیادی به اجماع داخلی ایران درباره استفاده از تنگه به عنوان اهرم ژئوپلیتیکی بستگی دارد.

۲۰. ویون: تاب‌آوری ملی ایران و موازنه قدرت منطقه‌ای

سید امامیان در این مصاحبه بر تداوم تمدنی ایران و سابقه تاریخی آن در حفظ استقلال و هویت فرهنگی تأکید کرد و گفت این کشور با وجود فشارهای خارجی طولانی‌مدت، همواره توانسته استقلال راهبردی خود را حفظ کند. وی اظهار داشت ایران به دنبال هژمونی نظامی یا سیاسی در منطقه نیست، بلکه اولویت آن حفاظت از حاکمیت، تمامیت ارضی و امنیت ملی است و استفاده از توان دفاعی را در این چارچوب مشروع می‌داند. امامیان همچنین تقابل

کنونی را نابرابر توصیف کرد و مدعی شد ایران تحت فشار هماهنگ آمریکا و اسرائیل قرار دارد، اما با وجود این شرایط، تاب‌آوری قابل توجهی از خود نشان داده است.

۲۱. ایندیا تودی: در جنگ فرسایشی، پیروز کسی است که یک روز بیشتر دوام بیاورد

علی صالحیان در گفت‌وگویی با این شبکه به بی‌ثباتی ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیک منطقه پس از جنگ و گزینه‌های راهبردی ایران پرداخت. وی گفت کشورهای منطقه در حال فاصله گرفتن از نهادهای چندجانبه مانند اوپک و حرکت به سمت همکاری‌های دوجانبه برای مدیریت نااطمینانی‌ها هستند. صالحیان همچنین ادعاهای دونالد ترامپ درباره «فروپاشی ایران» را بی‌اساس دانست و آن‌ها را متأثر از رسانه‌های جعلی و روایت‌های نادرست توصیف کرد. به گفته او، این روایت‌ها با واقعیت تاب‌آوری داخلی و ظرفیت راهبردی ایران همخوانی ندارند.

۲۲. شبکه ۲ دانمارک: مطالبات سیاست خارجی گسترده ترامپ محدود به یک منطقه نیست

علی صالحیان در این مصاحبه زنده به ریشه‌های درگیری اخیر با ایران و خطاهای محاسباتی احتمالی در مراحل ابتدایی آن پرداخت. وی تأکید کرد برای درک هرگونه امکان توافق، ابتدا باید نحوه آغاز جنگ بررسی شود. به گفته او، بر اساس تحلیل‌ها و گزارش‌های مختلف، از جمله پوشش نیویورک تایمز و اظهارات برخی چهره‌های سیاسی آمریکا، به دونالد ترامپ این تصور منتقل شده بود که یک عملیات نظامی در ایران می‌تواند ظرف حدود ۷۲ ساعت به اهداف خود برسد؛ موضوعی که صالحیان آن را بخشی از یک محاسبه اشتباه راهبردی دانست.

۲۳. پی‌تی‌وی: تعهدات حقوقی برای پایان جنگ کافی نیست؛ تضمین‌های واقعی لازم است

علی صالحیان در گفت‌وگویی با شبکه تلویزیونی پاکستان تأکید کرد که پایان جنگ صرفاً با تعهدات حقوقی ممکن نیست و نیاز به تضمین‌های عملی و قابل اتکا برای جلوگیری از تشدید دوباره درگیری‌ها دارد. وی گفت ابتکارات چین و پاکستان نشان می‌دهد که این کشورها شناخت کاملی

از شرایط خاص ایران ندارند و مدعی شد ایران در کمتر از یک سال، در جریان مذاکرات برای دومین بار هدف حمله نظامی قرار گرفته و به همین دلیل این بحران را یک مسئله وجودی تلقی می‌کند. او همچنین افزود ایران به دنبال چارچوبی دیپلماتیک است که چرخه معیوب مذاکره، جنگ و آتش بس را متوقف کند و نسبت به بازگشت به توافق‌هایی مشابه برجام رویکرد محتاطانه دارد.

۱ جمع‌بندی

تجربه کنشگری رسانه‌ای اندیشکده حکمرانی شریف در «جنگ رمضان»، فارغ از کمیت مشارکت‌ها، واجد دلالت‌های راهبردی عمیقی برای آینده دیپلماسی نخبگانی ایران است. این حضور نشان داد که نهادهای غیردولتی و اندیشکده‌ای، به دلیل چابکی ساختاری و اعتبار علمی مستقل، پتانسیل بالایی برای عبور از کانال‌های رسمی و برقراری ارتباط بی‌واسطه با افکار عمومی و رسانه‌های جهانی دارند.

کنشگری اندیشکده حکمرانی شریف، نمونه‌ای از این واقعیت است که دیپلماسی نخبگانی، نه یک امر تزئینی، بلکه یک «ضرورت وجودی» در جنگ‌های روایتی و رسانه‌ای است. این فعالیت‌ها ثابت کرد که اگر بسترسازی لازم صورت گیرد، نخبگان ایرانی می‌توانند حتی در سخت‌ترین شرایط تحریم و انزوای رسانه‌ای، پرچم روایت صحیح از منافع ملی را در تریبون‌های جهانی برافراشته نگه دارند. هدف نهایی، نه فقط شرکت در رسانه‌ها، بلکه هدایت و روایت‌سازی در میان افکار عمومی و نخبگان سیاسی منطقه‌ای و بین‌المللی در راستای اهداف سیاست خارجی کشور است.

گزارش تصویری از نشست رونمایی از گزارش اولیه «میدان رسانه و روایت سازی بین‌المللی، نقش دیپلماسی نخبگانی در جنگ رمضان»

مرکز دیپلماسی فکری
Center of Intellectual Diplomacy (CID)

ایران
جمهوری اسلامی